

Hur farligt är internet

Föredrag av
Cecilia von Feilitzen
Safer Internet Day
7 februari 2012

Hur farligt är internet?

Resultat från den svenska delen
av den europeiska undersökningen

EU Kids Online

Cecilia von Feilitzen, Olle Findahl & Elza Dunkels

The International Clearinghouse on Children, Youth
and Media, Nordicom, Göteborgs universitet

2011

www.nordicom.gu.se/clearinghouse

Cecilia von Feilitzen

**Vetenskaplig koordinator för The International
Clearinghouse on Children, Youth and Media,
Nordicom, Göteborgs universitet
och**

**Professor, Medie- och kommunikationsvetenskap
Södertörns högskola**

cecilia.von.feilitzen@sh.se

Utvikning:
**Medieanvändning bland
svenska barn och ungdomar?**
Några exempel från
Mediebarometern 2011,
Nordicom,
Göteborgs universitet

**Hur många barn och ungdomar använder olika medier en genomsnittlig dag 2010? – Exempel
(Källa: *Mediebarometern 2011*, Nordicom, GU)**

	9-14 år	15-19 år
TV (totalt, dvs alla plattformar)	91%	82%
Mobiltelefon	70%	(92% 15-24 år)
Internet	59%	86%
Bok (totalt)	57%	38%
Radio (totalt)	48%	55%
Dator-/TV-/internetspel (totalt)	43%	(30% 15-24 år)
Dagstidning (totalt)	36%	61%
Tidskrift (totalt)	29%	18%

Hur många barn och ungdomar använder sociala respektive traditionella medier på internet en genomsnittlig dag 2010?

(Källa: *Mediebarometern 2011*, Nordicom, GU)

	9-14 år	15-19 år
Sociala medier på internet (socialt nätverk, community, diskussionsforum, chatgrupp, blogg)	40%	79%
Traditionella medier på internet (morgontidning, kvällstidning, tidskrift, radio, TV)	9%	28%

Hur många i olika åldrar spelar dator- /TV-/internetspel (totalt)...

(Källa: *Mediebarometern 2011*, Nordicom, GU)

	9-14 år	15-24 år	25-44 år	45-64 år	65-79 år
... en genom- snittlig dag	43%	30%	15%	5%	4%
... en genom- snittlig vecka	72%	50%	30%	13%	10%

Spelområden i procent av spelare 9-79 år en dag

(Källa: *Mediebarometern 2011*, Nordicom, GU)

	9-14 år	15-24 år	25-44 år	45-64 år	65-79 år
Actionspel	41	36	14	10	2
Äventyrsspel/rollspel	32	23	21	10	9
Strategispel	15	20	24	25	16
Sportspel	12	11	12	-	5
Pusselspel	-	7	15	21	14
Racingspel	8	9	3	2	2
Kunskapsspel	1	1	4	14	14
Pokerspel	-	1	4	2	12
Annat spel	6	6	10	25	37

Åter till *EU Kids Online*

Syfte med undersökningen:

**Att få konkreta empiriska data
som underlag för slutsatser och
policyåtgärder om ökad säkerhet
på nätet för barn och unga**

EU Kids Online

- *Internetanvändande 9-16-åringar*
- *25 europeiska länder*
- *I varje land intervjuer i hemmet med ca 1000 internetanvändande barn och (separat) en av deras föräldrar*
- *Särskilt formulär med känsliga frågor*
- *Projektet lett av Sonia Livingstone & Leslie Haddon, London School of Economics*
- *Finansierat av EU Safer Internet plus Programme*
- *Nätverk av forskare från varje land*

Enskilda procentsiffror bör tolkas med försiktighet

**Det viktiga är övergripande
tendenser: ligger t ex svenska
internetanvändande barn
över eller under EU-genomsnittet?**

EU Kids Online tar bl a upp

- Internets **möjligheter**
- **Risker** på internet
- Barnets **faktiska obehag** av något på internet
- Barnets **digitala färdigheter**
- Vad vet **föräldrarna?**
- Föräldrars, lärares, kamraters **medling**

Något om **användning av internet**

- **Ca 98% av 9-16-åringarna i Sverige använder internet**
- **Av de 25 länderna var Sverige det land där flest (internetanvändande) 9-16-åringar använder internet varje eller nästan varje dag (84%)**
- **De använder internet på många platser**
- **Två tredjedelar använder internet i det egna rummet**
- **De börjar använda internet tidigt**

**De svenska föräldrarna använder internet
t o m oftare än sina barn**

**(i mer än hälften av de europeiska länderna
använder barnen internet oftare än sina
föräldrar)**

**Svenska barn tycker inte i genomsnitt att
de vet mer om internet än sina föräldrar**

Aktiviteterna på internet är mer eller mindre desamma bland de svenska barnen

som bland barnen i de andra länderna

De vanligaste aktiviteterna på internet under den senaste månaden bland de svenska barnen var:

- **Sett videoklipp**
- **Besökt en profil på ett socialt nätverk**
- **Använt ”instant messaging”**
- **Använt e-post**
- **Lagt ut meddelande på en webbsida**
- **Använt fildelningssajter**
- **Spelat spel med andra**
- **(Använt internet för skolarbete – OBS!)**
- **Lyssnat på musik** (källa: *Mediebarometern 2011*)

Flickor och pojkar

Flickor **bloggar** oftare än pojkar –
en tredjedel av de svenska 13-16-
åriga flickorna skrev en egen blogg
under den senaste månaden

Pojkar **spelar** oftare **spel** än flickor

Sociala nätverkssajter

- Två tredjedelar av de svenska barnen hade **en profil på en SNS**
- Barnen kommunicerar mest **med vänner och andra personer som de redan känner offline**
- Under det senaste året hade två femtedelar också **letat efter nya vänner online**

Om typen av kommunikation bland de svenska 11-16-åringarna

- Omkring hälften tycker detta stämmer helt eller delvis: ”**...det är lättare att vara mig själv på internet** än när jag träffar folk öga-mot-öga”
- Omkring hälften tycker detta stämmer helt eller delvis: ”**Jag pratar om andra saker på internet** än när jag pratar med folk öga-mot-öga”
- Omkring en fjärdedel tycker detta stämmer helt eller delvis: ”**På internet pratar jag om privata saker** som jag inte berättar för människor öga mot öga”

11-16-åringarnas digitala färdigheter

- 86% sade att de kan... bokmärka en sajt
- 80% ...blockera meddelanden från någon du inte vill höra av
- 76% ...ändra privata inställningar på din personliga SNS-sida
- 61% ...jämföra olika hemsidor för att se om informationen stämmer
- 60% ...hitta information om hur man använder internet på ett säkert sätt
- 58% ...blockera oönskad reklam eller skräppost
- 52% ...ta bort informationen om vilka webbplatser du har besökt
- 28% ...ändra filterinställningar (välja vilka hemsidor som du kan eller inte kan se)

I genomsnitt sa de svenska barnen att de hade 5 av dessa åtta färdigheter

(i genomsnitt i de 25 länderna var det 4 färdigheter)

Risker på internet

81% av de svenska barnen svarade 'ja' på en allmän fråga: "Tror du att det finns saker på internet som barn i din ålder kan bli oroad av på något sätt?"

= Klart fler än genomsnittet i de 25 länderna (55%)

Konkreta risker som togs upp i

EU Kids Online var:

- Att ha mött nya människor på internet
- Att att träffat nya människor från internet öga-mot-öga
- Att ha sett tydligt sexuella bilder på internet (resp på andra platser)
- Att ha sett eller fått sexuella meddelanden på internet
- Att ha blivit mobbad på internet (resp överhuvudtaget)
- Att ha sett användargenererat riskinnehåll på internet
- Att ens persondata hade missbrukats på internet

Totalt framkom att 60% av de svenska barnen (frivilligt eller oavsiktligt) hade varit med om en eller flera av dessa risker på internet (frågorna gällde oftast det senaste året)

Genomsnittet i de 25 länderna var ca 45%

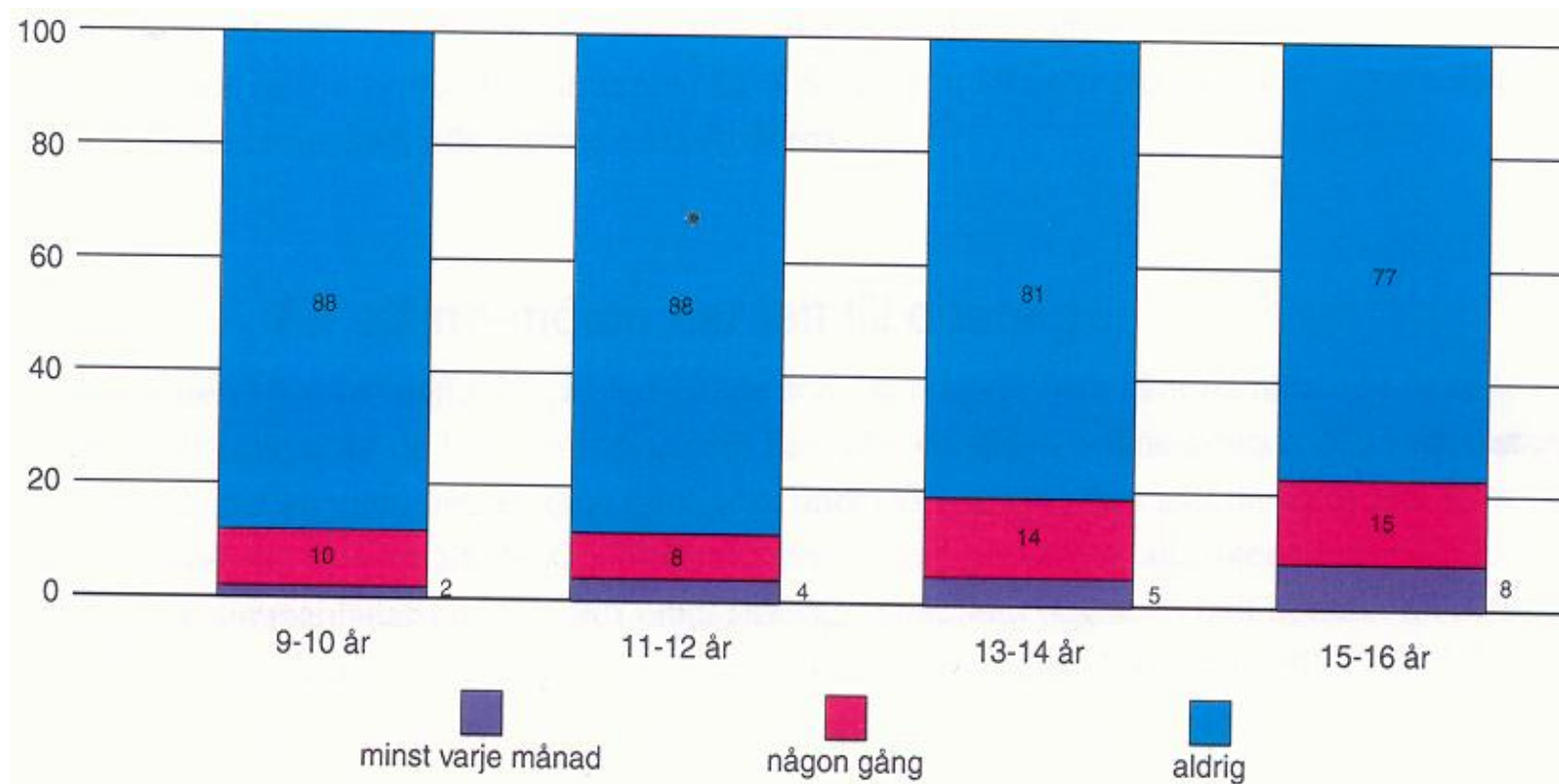
Viktigt att skilja på **risker** och **obehag**

Obehag =

**”oroat dig”, ”känt dig besvärad”,
”känt dig upprörd”**

**Under det senaste året, har du sett eller varit med om något på internet som har oroat dig på något sätt?
= 19% av de svenska barnen har känt obehag
(12% i genomsnitt i de 25 länderna)**

Figur 3 Sverige (procent, olika åldersgrupper)

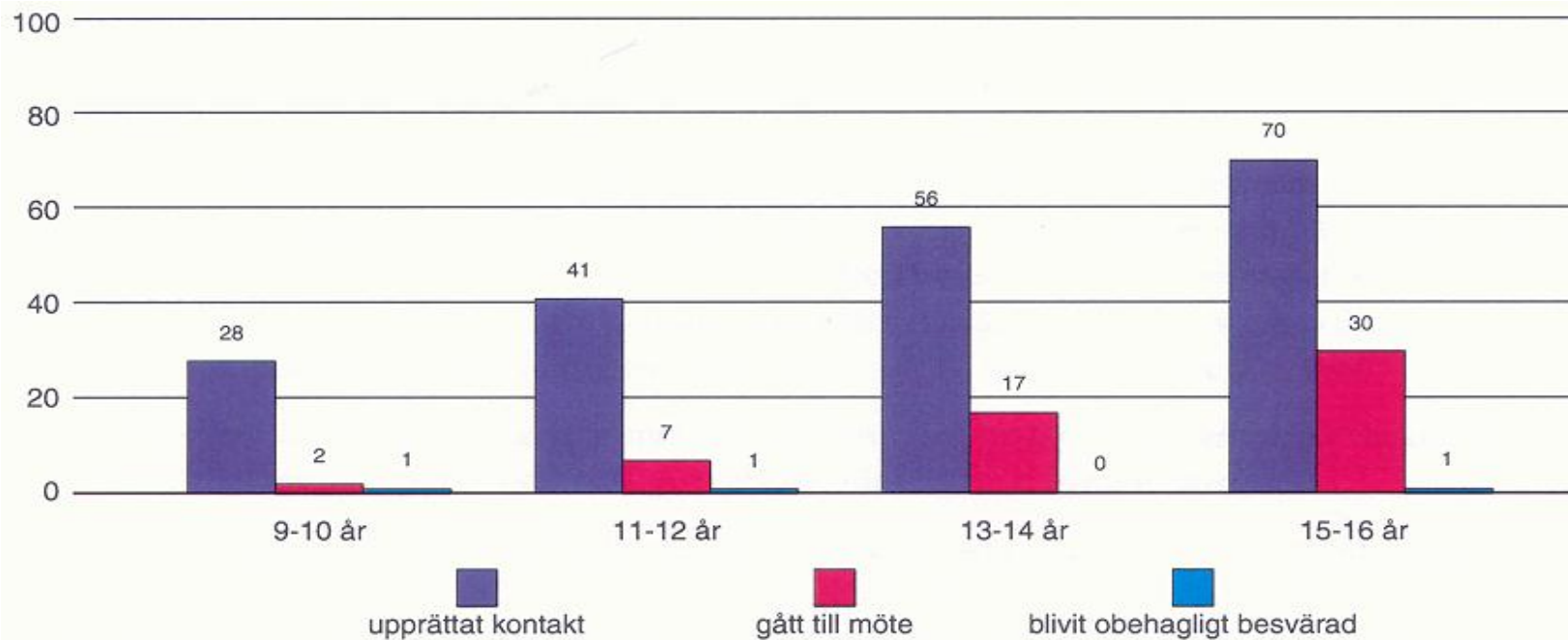

De frågor om **obehag
som ställdes om konkreta
företeelser var:**

Har du du någonsin gått till ett möte med någon som du lärt känna på internet och tidigare inte träffat öga mot öga? Har ett sådant möte under det senaste året gjort dig oroad, besvärad eller upprörd?

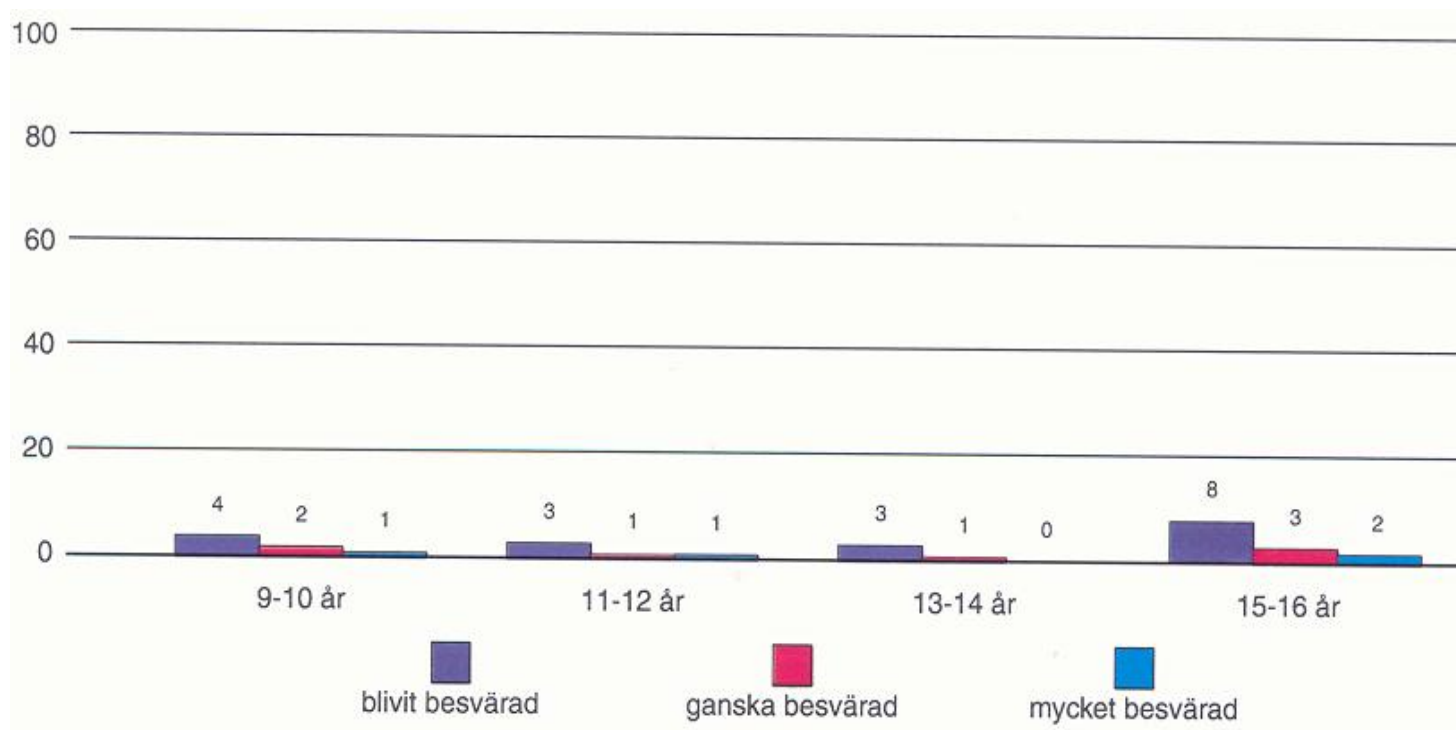
= 1% av alla svenska barnen har känt obehag
(1% i genomsnitt i de 25 länderna)

Figur 4 Sverige (procent, olika åldersgrupper)

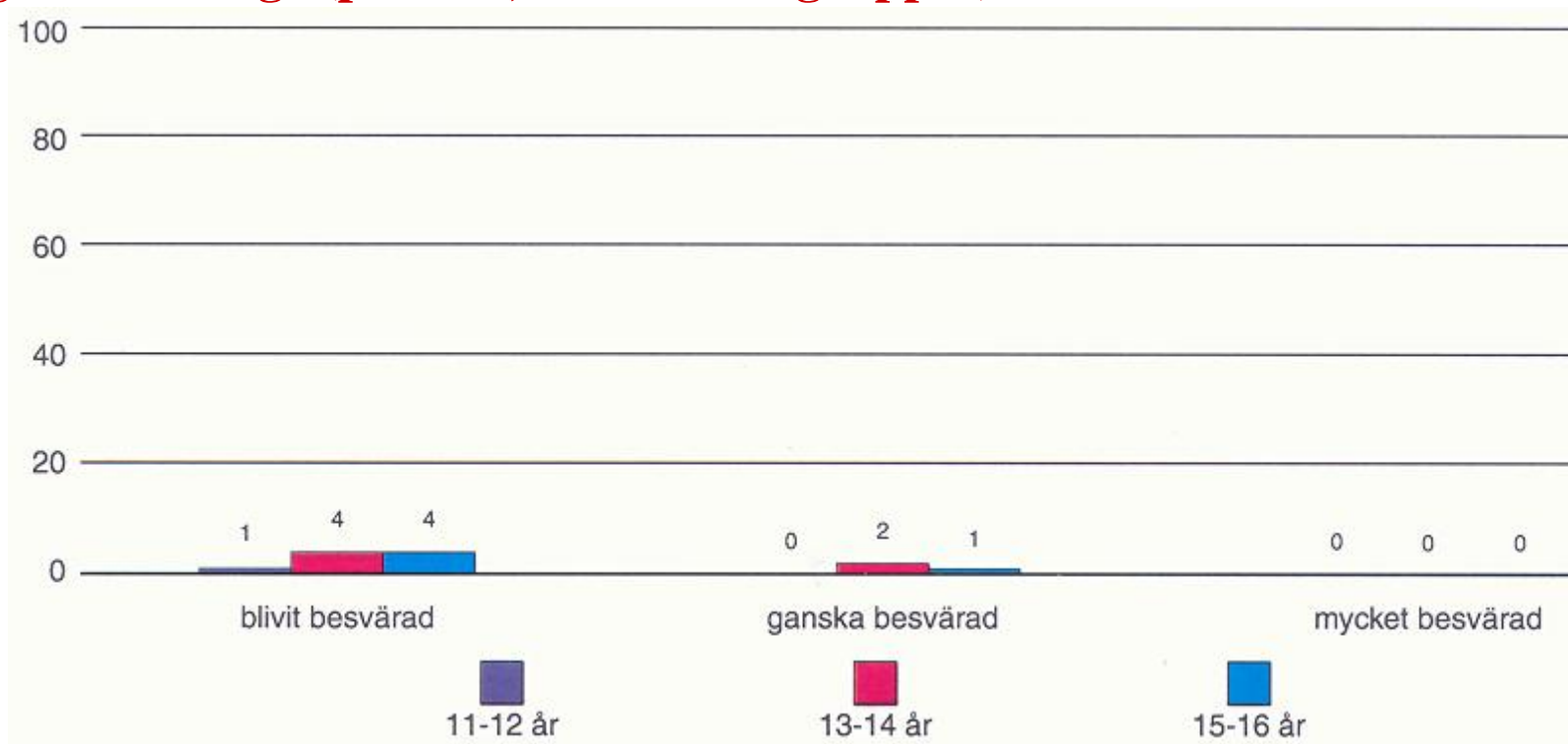
**Har du under det senaste året sett något typ av tydligt sexuell/a bild/er på internet och blivit upprörd av det?
= 5% av alla svenska barnen har blivit upprörda
(4% i genomsnitt i de 25 länderna)**

Figur 7 Sverige (procent, olika åldersgrupper)

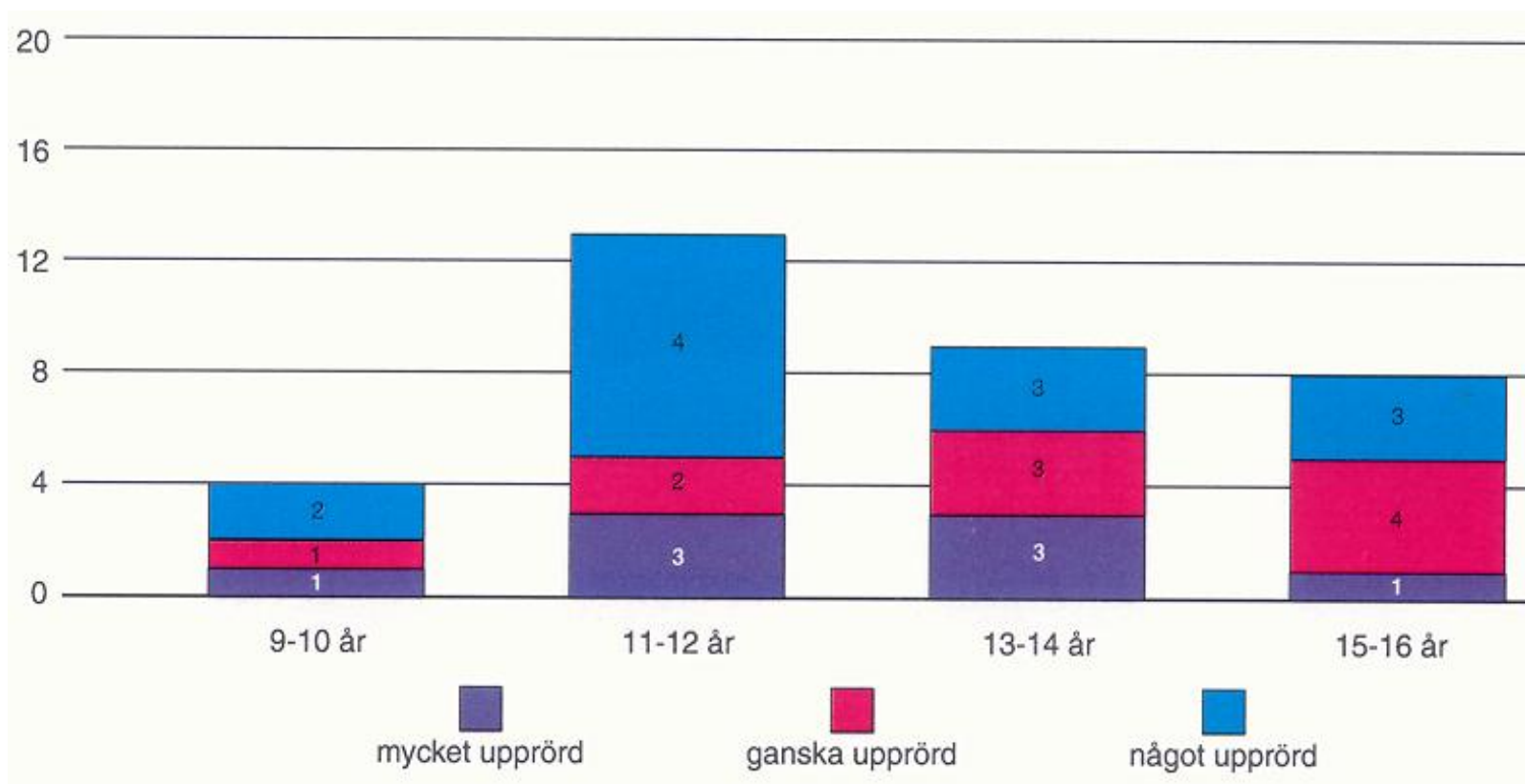
Om du under det senaste året sett eller fått sexuella meddelanden (text, bilder eller video) på internet – hur upprörd kände du dig den senaste gången? (11-16-åringar)
= 3% av alla svenska 11-16-åringarna sa att de blivit upprörda (4% i genomsnitt i de 25 länderna)

Figur 10 Sverige (procent, olika åldersgrupper)

**Hur upprörd blev du den senaste gången när någon uppträtt sårande eller elakt mot dig på internet?
= 8% av alla svenska barnen hade blivit upprörda
(5% i genomsnitt i de 25 länderna)**

Figur 15 Sverige (procent, olika åldersgrupper)

Sett användargenererat riskinnehåll på internet det senaste året? (11-16 år)

= totalt en dryg tredjedel av alla svenska 11-16-åringarna

(21% i genomsnitt i de 25 länderna)

Frågor om obehag ställdes inte här

- **olika sätt att göra sig illa fysiskt eller skada sig själv, 12% (7% EU)**
- **olika sätt att begå självmord, 9% (5% EU)**
- **olika sätt att bli mycket smal (som att vara anorektisk eller bulimisk), 20% (10% EU)**
- **hatmeddelanden som angriper särskilda grupper eller individer, 20% (12% EU)**
- **erfarenheter av att ta droger, 14% (7% EU)**

Missbruk av persondata på internet det senaste året?(11-16 år)

= totalt 14% av alla svenska 11-16-åringarna
(9% i genomsnitt i de 25 länderna)

Frågor om obehag ställdes inte här

- någon använde mitt lösenord för att komma åt min information eller låtsas vara jag, 9% (7% EU)
- någon använde mina personliga uppgifter på ett sätt som jag inte tyckte om, 6% (4% EU)
- jag förlorade pengar genom att blir lurad på internet (vi menar riktiga pengar snarare än pengar i t ex ett dataspel), 4% (1% EU)

Föräldrarna i Sverige underskattar hur många barn som...

- ...sett/fått sexuella meddelanden på internet
- ...träffat nya online-människor offline
- ...sett potentiellt skadligt användargenererat innehåll på internet, såsom:
 - Hatmeddelanden som angriper särskilda grupper eller individer
 - Olika sätt att bli mycket smal
 - Erfarenheter av att ta droger
 - Olika sätt att begå självmord

Föräldrarnas medling

- Den absoluta majoriteten av de svenska barnen menade att deras föräldrar var aktivt medlande i fråga om barnets internetanvändning (87%) resp internetsäkerhet (91%) samt restriktivt medlande, dvs satte regler för barnets internetanvändning (84%)
- De svenska föräldrarna tycks vara lite mindre kontrollerande än i genomsnitt i de 25 länderna, dvs övervaka i efterhand vad barnet gjort på internet och/eller använda tekniska restriktioner (t ex barnlås, filter m m)

Lärares medling

- **88% av de svenska barnen sa att deras lärare hade medlat aktivt eller restriktivt på ett eller flera sätt**
- **Detta är lite fler barn än i genomsnitt i de 25 länderna – men lärares medling tycks vara mer intensiv i flera andra europeiska länder (som Norge, Storbritannien, Finland, Nederländerna, Irland)**

Kamraters medling

- **88% of de svenska barnen sa att deras kamrater aktivt medlat i fråga om barnets internetsäkerhet**
- **Detta är lite mer än genomsnittligt i de 25 länderna. Andra länder där kamraters medling är frekvent är t ex Danmark, Estland, Finland, Norge, Tjeckien**

Spelar medling någon roll?

- Medling bidrar till ökade **möjligheter** på internet och till fler **digitala färdigheter**
- Men bidrar mediering till att minska barnens upplevda **obehag** på internet?
- Statistiska analyser pekar snarare på ett *positivt* samband mellan vissa typer av medling (och färdigheter) och risk/obehag (dvs **mer/vissa typer av medling = mer risk/obehag**)
- Vi kan därför delvis tala om **en retroaktiv medlingsprocess**

Dock – en ny rapport om de europeiska data av Andrea Duerager och Sonia Livingstone publiceras idag på **Safer Internet Day:**

Författarna har analyserat de fem typerna av föräldramedling i detalj och funnit att **EN typ, dvs den att föräldrar aktivt medlar om barnets internetanvändning (som att tala med barnet om internet, vara i närheten, uppmuntra barnet, göra online-aktiviteter tillsammans), **hänger samman med *mindre* risk och *mindre* obehag på internet för barnet, och **samtidigt med *flera* möjligheter och färdigheter för barnet i fråga om internet.******

Avslutningsvis

Det finns ett samband mellan
riskfyllt beteende offline
och
riskfyllt beteende online